

TEA: Trastorn de l'espectre autista

L'alumne/a amb trastorn de l'espectre autista presenta un trastorn del desenvolupament que dificulta l'aprenentatge d'habilitats de comunicació i de relacions socials i també la capacitat per regular de manera flexible la conducta i el pensament. Aquestes són característiques individuals que fan evident la necessitat d'una atenció educativa individualitzada per atendre amb equitat i èxit aquest alumnat.

Antic: AUTISME	Antic: Síndrome d'Asperger	Antic: Síndrome de Rett (gairebé exclusiu en dones)
Capacitat intel·lectual generalment per sota de la mitjana.	Capacitat intel·lectual generalment per sobre de la mitjana.	El desenvolupament intel·lectual presenta un retard greu.
Normalment els símptomes apareixen abans dels tres anys.	Pot presentar-se abans o després dels tres anys.	El seu desenvolupament és normal fins als sis o divuit mesos d'edat.
Retard en l'aparició del llenguatge. Al voltant del vint-i-cinc per cent són no verbals. La gramàtica i el vocabulari són limitats.	El llenguatge apareix quan toca. Tots són verbals. La gramàtica i el vocabulari estan <u>normalment</u> per sobre de la mitjana.	Pèrdua del llenguatge i de les habilitats per a la comunicació. Alguns utilitzen paraules i combinació de paraules senzilles.
Mostren desinterès general en les relacions socials.	Mostren interès general en les relacions socials.	El desinterès del comportament «autista» disminueix amb l'edat.
Un terç presenta convulsions.	La incidència de <u>convulsions</u> és la mateixa que en la resta de la població.	Les crisis epilèptiques són freqüents en la infància.
Desenvolupament físic normal.	Matusseria general.	Pèrdua d'habilitats manuals prèviament adquirides.
Cap interès obsessiu d'« <u>alt nivell</u> ».	Interessos obsessius d'« <u>alt nivell</u> ».	Estereotípies manuals.

TEA GRAU 1- SÍNDROME D'ASPERGER

Principals particularitats del Síndrome d'Asperger

- Baixa tolerància a la frustració.
- Marcada resistència als canvis.
- Pobres estratègies de limitació (dificultat per entendre normes i límits).
- Incapacitat per a fer amics i amigues.
- Dificultat per a desenvolupar conversacions recíproques.
- Dificultats de concentració.
- Socialment són persones ingènues i de pensament literal.
- Vulnerabilitat emocional.
- Dificultat per a aprendre en grups grans.
- Molt poques habilitats d'organització i planificació.
- Dificultats amb els conceptes abstractes.
- Pobres habilitats de resolució de problemes.
- Malaptesa motora. Problemes de motricitat fina.
- Vocabulari generalment ample però la comprensió és pobra.
- Dificultat per a processar la informació.

ORIENTACIONS EDUCATIVES GENERALS

Adaptacions en els materials

- Organitzar l'entorn per a que les distraccions siguin mínimes.
- Organitzar les activitats i tasques utilitzant fotos, imatges, números, símbols o paraules per a que entengui la seqüència de les tasques.
- Descompondre les tasques en passos més petits, clars i concisos.
- Afavorir l'associació dels coneixements nous amb els coneixements previs.
- Ajudar-li a identificar les idees principals i assenyalar-les amb símbols: asteriscs, dibuixos, símbols, etc. (**Tenen un pensament visual.**)

Comprenen, assimilen i retenen millor la informació visual).

- **Ajudar-li a veure la globalitat.** El seu pensament es centra en els detalls, la qual cosa li dificulta per a integrar la informació i donar-li un sentit coherent i global.
- Proporcionar-li materials complementaris més estructurats per al desenvolupament d'objectius i continguts específics: *esquemes, resums, explicacions individuals, etc.*
- Ajudar-li a realitzar esquemes, resums, llistes, etc. Tenen molta dificultat en la seva realització.
- Eliminar els continguts irrellevants.
- Dissenyar diferents activitats amb diferent grau de dificultat i nivells de realització, variades i motivadores.
- Proporcionar-li guies i models amb explicacions senzilles i passos seqüenciats.

Adaptacions en la metodologia

- Preveure les dificultats que poden derivar-se de l'aprenentatge a realitzar.
- Donar-li suport i supervisió per a evitar la distracció i facilitar l'organització.
- Clarificar les tasques augmentant gradualment la dificultat.
- Augmentar el seguiment del treball realitzat. (*Seguiment del seu treball independent, clarificar les incorreccions, proporcionar tasques més seqüenciades i amb major probabilitat d'èxit i aplicar tècniques auto-instructives*).
- Utilitzar exemples pràctics per a que compregui els exercicis.
- Ajudar-li a organitzar el seu temps, evitant la inactivitat o la dedicació excessiva als seus interessos especials.
- Ajudar-li a memoritzar els continguts nuclears. Tenen memòria selectiva. Poden memoritzar gran quantitat d'informació però, en gran part, és informació irrellevant.
- **Ensenyar-li a que reconegui que s'ha bloquejat i a demanar ajuda.**
- Indicar-li com ha de demanar ajuda quan ho necessiti (*mitjançant una paraula o frase curta*).
- Utilitzar la motivació per a impulsar canvis petits i disminuir el seu interès obsessiu per les coses. La motivació incrementa la seva atenció.

- Prestar atenció als seus indicadors emocionals.
- Incorporar una metodologia activa que impliqui experiència directa amb el medi i li permeti augmentar la participació i desenvolupar habilitats socials.
- Programar activitats de treball en grup per a desenvolupar i potenciar les seves habilitats socials.

Adaptacions en l'avaluació

- Realitzar exàmens amb preguntes curtes, clares i precises.
- No preguntar més d'una qüestió en la mateixa pregunta.
- Recolzar la pregunta amb imatges visuals.
- Utilitzar preguntes tipus test. (Fer exàmens combinats)
- Deixar-li que utilitzi guies de recolzament o esquemes amb els passos per a contestar.
- Ajudar-li a gestionar el temps que té per a contestar.
- Valorar el procés i incidir en els seus progressos més que en els resultats.

Pautes orientatives específiques:

Comunicació lingüística:

- Utilitzar llistes explícites de les seqüències d'accions i instruccions necessàries per dur a terme una tasca («pas a pas»).
- Utilitzar agendas, calendaris i suports visuals o tecnològics i colors que els permetin organitzar-se i planificar les activitats que han de realitzar.
- Oferir models de resums explicats i elaborats conjuntament amb la classe i donar-los una correcció detallada dels aspectes clau per a la seva realització.
- Propiciar la realització d'anàlisis i de síntesis del text i facilitar per escrit preguntes que serveixin de guia i pautes concretes per analitzar textos. Per exemple: «On localitzar la idea principal?», «Com s'ha de començar l'anàlisi?». Proporcionar informació visual sobre l'espai que cal utilitzar, per exemple, les línies que ocupa cada paràgraf.
- Fomentar la representació visoespacial dels aprenentatges amb l'objectiu d'afavorir la

comprensió dels conceptes i la realització de les tasques aprofitant els seus punts forts, per exemple, la informàtica i la memòria.

- Fomentar el desenvolupament d'opinions personals a través de l'explicació explícita dels aspectes que es valoraran a les tasques i afavorir les habilitats per debatre i argumentar idees, opinions, etcètera.

Matemàtica:

Per afavorir la competència matemàtica i facilitar l'adquisició de conceptes abstractes i intangibles, poden resultar útils les següents estratègies:

- Potenciar l'atenció a quins són els errors que es cometen de manera reiterada en la resolució dels problemes i planificar els suports a partir d'ells.
- Oferir la possibilitat de manipular la realitat abstracta utilitzant objectes concrets i utilitzar el joc per afavorir la conversió de la realitat en fórmules. Per exemple, a través de la realització d'experiments amb objectes reals per explicar els principis de la física.
- Utilitzar programes informàtics dissenyats per a l'aprenentatge de les matemàtiques.
- Donar suport a la resolució de problemes mitjançant l'elaboració de solucions i de guies amb explicacions en les quals s'especifiquin els passos que cal seguir en la seva resolució (seleccionar la informació rellevant i la irrellevant).
- Dissenyar models d'examen que l'alumne conegui de manera prèvia a la seva realització en els quals es proporcioni la resolució dels exercicis o dels problemes i els continguts dels quals es valorin per parts i de manera diferenciada.

Informació i competència digital

L'existència d'alteracions en les funcions executives associades habitualment al TEA implica dificultats significatives relacionades amb la flexibilitat mental i amb les habilitats per planificar les tasques o per organitzar la pròpia activitat. Això es tradueix, entre d'altres aspectes, en dificultats per establir metes, jerarquies o prioritats i per encaminar-se cap a la seva consecució.

En l'educació secundària l'alumnat amb TEA precisa d'adaptacions i suports **per accedir a la informació**, com, per exemple, els següents:

- Donar suport a l'ús d'agendes mitjançant la implantació d'un sistema de reforços i supervisió que impliqui els professors i la resta dels companys. Per exemple, nomenar dos alumnes responsables d'anotar en una agenda setmanal (col·locada en un lloc visible de l'aula) les dates importants (exàmens, treballs, etcètera) i unes altres dues persones encarregades de passar aquestes dates importants a l'agenda de Google Docs, Evernote o d'altres aplicacions utilitzades al centre. Cal assegurar-se que l'alumnat amb TEA consulta i empra habitualment aquests sistemes.
- Utilitzar tècniques d'estructuració del treball mitjançant el lliurament per escrit d'un model de resolució de tasques bàsiques de cada matèria explicades pas a pas.

- Utilitzar suports visuals, com vídeos i imatges reforçadores de la programació, especialment en aquelles matèries amb major nivell d'abstracció.
- Utilitzar alarmes, rellotges o explicitar el temps que queda per finalitzar una tasca mitjançant l'ús d'ajudes visuals o auditives, com temporitzadors digitals o codis de colors.
- Oferir pautes específiques per comprendre i seleccionar la informació rellevant i diferenciar-la de la que no ho és.

D'altra banda, les TIC s'han convertit en una eina privilegiada per al suport a les persones amb TEA en diversos aspectes:

- La utilització de calendaris, alarmes i cronòmetres que ajuden aquests alumnes a estructurar el temps els ofereix una oportunitat de reforçar aquestes àrees.
- La realització de les tasques escolars en formats digitals, amb les quals es dona una major preferència a la informació visual per sobre de l'escrita. Per exemple, es pot realitzar una tasca a través d'un vídeo o d'una presentació amb imatges, ja que aquests elements poden contribuir a facilitar el processament i la devolució de la informació en formats amb els quals aquests alumnes poden sentir-se especialment còmodes.
- Les TIC permeten desenvolupar les habilitats d'autoaprenentatge, ja que molts suports informàtics ofereixen els suports visuals i d'estructuració espacial i temporal que aquest alumnat necessita.
- Les xarxes socials digitals poden ser una oportunitat d'establir relacions i interaccions socials amb altres persones, ja que permeten una comunicació exempta d'alguns dels elements que resulten més complexos en la comunicació directa, com la interpretació de les emocions per observació, i permeten fer-les explícites a través de símbols gràfics com icones o anotacions escrites.

Social i ciutadana

A causa de les característiques pròpies del TEA, l'alumnat que té aquest tipus de trastorn té una dificultat especial a l'hora de:

- Compartir moments d'oci o activitats escolars grupals amb d'altres companys i companyes.
- Entendre convencions socials, com, per exemple, les relatives al respecte a l'autoritat en el context escolar (un alumne no es dirigeix de la mateixa manera a un altre company que a un docent).
- Compartir el material escolar o participar en activitats que impliquin una reciprocitat en la interacció.

De vegades, l'escassa iniciativa per a la comunicació i la interacció amb els seus iguals i els intents inadequats o fallits d'establir vincles (per exemple, si els interessa un company o companya, poden seguir-lo tota l'estona per acostar-se a ell) poden fer que la resta del grup els percebi com a estranys, acaparadors, pesats o excessivament

«ingenus» i que creguin que només s'interessen per les seves coses o per temes molt específics sobre els quals pot ser que plantegi preguntes de manera obsessiva o realitzi comentaris sempre sobre el mateix tema.

Per evitar aquestes percepcions del grup cap a l'alumne amb TEA es poden dur a terme

les següents accions dins de l'aula:

- Facilitar la integració gradual de l'alumne amb TEA al grup plantejant treballs en **grups petits** en els quals es defineixi concretament el què i el com de la seva participació, així com els terminis per fer-ho, i fomentar que desenvolupi els seus punts forts en l'activitat compartida.
- Practicar amb l'alumnat amb TEA les habilitats socials i emocionals, com ara l'ús de la conversa recíproca, facilitant-li per escrit guions de les preguntes o els possibles temes que pot compartir amb els seus companys i companyes.
- Posar l'accent, principalment, en l'adquisició d'habilitats de competència social de la resta dels companys i companyes, prioritzant la responsabilitat, anticipant les conseqüències i fomentant el respecte a la diversitat i el foment de la inclusió des de l'exemple dels professionals de l'educació.
- Ser coherents i actuar amb autoritat i sentit de la justícia a l'aula.

Cultural i artística

Tot i que de vegades pot semblar que les persones amb TEA tenen un univers propi, idiosincràtic i una enorme fantasia, tenen dificultats significatives en les habilitats d'imaginació, planificació i anticipació de successos. Per això necessiten suports per organitzar tant el material com el procés creatiu i que els oferim models per fomentar el desenvolupament de nous interessos, temes o tècniques artístiques. Haurem de facilitar diferents materials, anticipar la realització d'activitats i sortides culturals i tenir en compte la hipersensibilitat a les textures o als materials.

Aprendre a aprendre

Les dificultats de l'alumnat amb TEA per demanar ajuda o expressar els seus dubtes, per planificar-se (per exemple, per apuntar a l'agenda les dates dels exàmens o de lliurament de treballs i per establir els terminis que necessiten per elaborar-los eficaçment) i per seleccionar la informació rellevant i ignorar les dades que no són fonamentals poden produir una falta de motivació per les tasques escolars en general si no compten amb aquests suports específics que necessiten.

Des de l'aula es poden establir un seguit d'estratègies dirigides a promoure l'adquisició de les habilitats necessàries per al desenvolupament dels aprenentatges:

- Elaborar un esquema comú per a totes les assignatures i professors en el qual s'estructurin les classes i la presentació de la informació d'una manera similar i homogènia.

- Emprar tècniques d'estructuració del treball que s'ha de realitzar mitjançant el lliurament per escrit d'un model de resolució de tasques bàsiques de cada matèria explicades pas a pas.
- Utilitzar suports visuals, com vídeos i imatges de la programació, especialment en aquelles matèries amb major nivell d'abstracció.
- Oferir models de resums explicats i elaborar-los conjuntament amb la classe i donar-los una correcció detallada i explicada dels aspectes clau per a la seva realització.
- Definir conceptes abstractes en termes concrets i oferir exemples i suports visuals per fomentar la comprensió i potenciar la seva participació i la manipulació de realitats perquè puguin comprendre'ls de manera tangible i puguin expressar els seus dubtes.
- Facilitar l'adquisició de categories conceptuals i tècniques d'estudi eficaces proporcionant o elaborant anotacions i esquemes de manera conjunta, i estructurats en blocs de continguts (per exemple, un contingut de vocabulari, un contingut de gramàtica, etcètera).
- Elaborar els exàmens amb preguntes curtes, clares i precises.

Autonomia i iniciativa personal

Per afavorir l'assoliment de l'autonomia, com a docents hem de facilitar els suports i els espais necessaris per atendre i potenciar les seves necessitats. Per fer-ho podem:

- Utilitzar alarmes, rellotges o explicitar el temps necessari per completar una tasca mitjançant l'ús d'ajudes visuals o auditives, com temporitzadors digitals o codis de colors.
- **Observar les dificultats que té i buscar moments privats perquè ens demani ajuda o utilitzar un quadern de comunicació o una bústia de suggeriments perquè pugui expressar-les.**
- Fomentar el respecte per les normes bàsiques dins l'aula gràcies a la seva explicació explícita i negociar els temps i les maneres de realitzar les activitats o de relacionar-se amb els altres.
- Establir pautes i ajudes per anotar els deures o les tasques que ha de realitzar a casa.

AVALUACIÓ

És necessari tenir en compte que en moltes ocasions aquests alumnes suspenen les proves d'avaluació no perquè no hagin adquirit els coneixements propis de la matèria, sinó a causa de les següents raons:

- Els costa començar per les preguntes que coneixen i també deixen en blanc les que desconeixen.
- Poden «bloquejar-se» davant d'una pregunta que no saben contestar i no passar a la

següent.

- Tendeixen a respondre de manera literal i excessivament lacònica (breu i concisa).
- No escriuen els processos, sinó la resposta exacta que se'ls demana.
- Reprodueixen les dades de memòria sense comprendre-les.

Per això és necessari aplicar un seguit d'estratègies que permetin l'adaptació de les proves d'avaluació a les característiques d'aquest alumnat per tal de fomentar el seu èxit:

- Resoldre qüestions com les que posteriorment es plantejaran a l'examen, pas a pas, abans de la prova d'avaluació.
- Fomentar el desenvolupament d'estratègies d'organització i incorporar a l'examen de l'alumne amb TEA pautes explícites de suport per respondre els diferents apartats de l'examen.

https://ceice.gva.es/documents/169149987/169674754/TEA_guia_comu_educativa.pdf